

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

ऑक्टोबर महिन्यातील कामांचा तपशील

ऊस

- ◆ आडसाली ऊसाच्या लागणीस को ८६०३२ या जातीसाठी शिफारशीत (५००:२००:२०० किलो नत्र, स्फुरद व पालाश प्रति हेक्टर) खतमात्रेच्या १० टक्के नत्र ५० किलो प्रति हेक्टर खताची तिसरी मात्रा (१२ ते १६ आठवडे वयाच्या ऊसासाठी) देण्यासाठी युरिया ११० किलो प्रति हेक्टर वापरवा व इतर जातीच्या ऊसाकरीता प्रति हेक्टर ४० किलो नत्र खतांचा तिसरा हप्तो (८७ किलो युरिया) (१.९३ पोती) लागणीनंतर १२ ते १६ आठवड्यांनी द्यावा. नत्र खताची मात्रा देण्यासाठी निमकोटेट युरियाचा वापर करावा.
- ◆ आडसाली ऊसाच्या लागणीस ६० दिवसांनी प्रति हेक्टर ५ लिटर मल्टीमॅक्रोन्यूट्रीयंट (नत्र ८%, स्फुरद ८% व पालाश ८%) व मल्टीमायक्रोन्यूट्रीयंट (ग्रेड-२) या द्रवरूप खतांची प्रत्येकी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊसाच्या लागणीस ९० दिवस झाले असल्यास प्रति हेक्टर ७.५ लिटर मल्टीमॅक्रोन्यूट्रीयंट व मल्टीमायक्रोन्यूट्रीयंटची प्रत्येकी ७५० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
- ◆ आडसाली ऊसाला अॅसेटोबॅक्टर जिवाणू संवर्धकाची बिजप्रक्रीया लागणीचे वेळी केलेली नसल्यास ६० दिवसांनी १ लिटर द्रवरूप अॅसेटोबॅक्टर जिवाणू संवर्धकाची २०० लिटर पाण्यात मिसळून हेक्टर फवारणी करावी.
- ◆ आडसाली ऊसासाठी ऑक्टोबराच्या तिसऱ्या आठवड्यात संजीवकांच्या दुसऱ्या फवारणीसाठी हेक्टर २२५ लिटर पाणी लागेल. त्याकरिता जी.ए. ३ जिब्रेलिक अॅसीड (४० पीपीएम) ९ ग्रॅम, ६ बी.ए. : ६ बेन्झिल अॅडेनाईन (४० पीपीएम) ९ ग्रॅम, २२५० ग्रॅम १९:१९:१९, ५६२ ग्रॅम चिलेटेड सुक्ष्म अन्नद्रव्य व ११२५ ग्रॅम सिलिकॉन (सिलिसायलिक अॅसिड) एकत्रित करून उसाच्या पानावर फवारणी करावी.
- ◆ पूर्वहंगामी उसाच्या लागवडीसाठी पूर्वतयारी करा.
- ◆ पूर्वहंगामी उसाची लागण १५ ऑक्टोबर ते ३० नोव्हेंबर या कालावधीत पूर्ण करा.
- ◆ लागणीसाठी को ८६०३२, फुले ०२६५, फुले १०००१, फुले ०९०५७, कोसी ६७१, फुले ११०८२, फुले ऊस १५०१२ आणि फुले ऊस १३००७ यापैकी कोणत्याही शिफारशीत वाणांचा जमिनीच्या मगदूरानुसार वापर करावा.
- ◆ लागणीच्या वेळी प्रति हेक्टर ४० किलो नत्र (८७ किलो युरिया) (१.९३ पोती) को ८६०३२ जातीसाठी व इतर सर्व जातीसाठी ३४ किलो नत्र (७४ किलो युरिया) (१.६४ पोती) तसेच ८५ किलो स्फुरद (५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) (११.८ पोती) आणि ८५ किलो पालाश (१४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) (३.१६ पोती) ही रासायनिक खते सरीमध्ये द्यावीत.
- ◆ लागणीपूर्वी बेण्यास १० ग्रॅम कार्बेन्डॅझिम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून तयार केलेल्या द्रावणात बेणे १० मिनीटे बुडवून बेणे प्रक्रीया करावी. या बिजप्रक्रीयेनंतर १ किलो अॅसेटोबॅक्टर व १२५ स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून तयार केलेल्या द्रावणात कांडया ३० मिनीटे बुडवाव्यात.
- ◆ पाणी बचतीच्या होण्याच्या दृष्टीने मध्यम जमिनीसाठी ७५-१५० सें.मी. पट्टा पद्धतीचा वापर करावा यासाठी ७५ सें.मी. अंतराच्या जोड ओळींनंतर एक ओळ रिकामी सोडावी सलग पद्धतीने लागवडीसाठी हलक्या जमिनीत ९० सें.मी., मध्यम जमिनीत १०० सें.मी. तर भारी जमिनीमध्ये १२० सें.मी. दोन सऱ्यातील अंतर ठेवावे. पाण्याच्या अधिक बचतीसाठी ठिबक सिंचनाचा वापर करावा.
- ◆ लागणीनंतर वापसा येताच ५० ग्रॅम अॅट्राझिन किंवा मेट्रीब्युझीन १५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून जमिनीवर फवारवावे. जमिन तुडवली जाणार नाही याची काळजी घ्यावी.

- ◆ पूर्वहंगामी उसात आंतरपिक म्हणून बटाटा, पानकोबी, फुलकोबी, वाटाणा, कांदा व लसून, यासारख्या भाजीपाला पिकांचा समावेश करावा.
- ◆ लोकरी मावाग्रस्त ऊसावर मित्रकीटक आढळून आल्यास रासायनिक कीटकनाशकांचा वापर करू नये. लोकरी माव्यासाठी डिफा अॅफिडीव्होरा, मायक्रोमस, क्रायसोपलर यासारख्या मित्र किटकांचे संवर्धन करावे. तसेच ऊसासाठी शिफारशीत रासायनिक खतांचा संतुलीत वापर करावा.
- ◆ ऊसावरील तांबेरा व तपकिरी ठिपके रोगाच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी अॅझोऑक्सीस्ट्रॉबीन १८.२% + डायफेनकोन्याझोल ११.४% एस.सी. ०.१% (१० मिली प्रति १० लिटर पाणी) या संयुक्त बुरशीनाशकांच्या तीन फवारण्या रोगाच्या प्राथमिक लक्षणे दिसून आल्यानंतर १५ दिवसांच्या अंतराने करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

बागायती कापूस

- ◆ मोठ्या प्रमाणात गुलाबी बॉडअळीचे पतंग अडकविण्यासाठी प्रति हेक्टर १० ते १२ कामगंध सापळे लावावेत.
- ◆ गुलाबी बॉडअळीग्रस्त डोमकळ्या तोडून आतील अळीसह नष्ट कराव्यात.
- ◆ पिकातील २० ते ३० टक्के बॉडे फुटल्यानंतर पहिली वेचणी करून घ्यावी. त्यानंतर १५ ते २० दिवसांच्या अंतराने अनुक्रमे दुसरी व तिसरी वेचणी करावी.
- ◆ कापूस वेचणी आटोपल्यानंतर सर्व पन्हाट्या उपटून शेताबाहेर न्याव्यात व त्याचा कंपोस्ट खत तयार करण्यासाठी वापर करावा. जेणेकरून किडींच्या अवस्था नष्ट होतील.

हरभरा व्यवस्थापन

- ◆ २० ऑक्टोबर ते १० नोव्हेंबर पर्यंत बागायती हरभरा बीजप्रक्रीया करून घ्यावी.
- ◆ पेरणीनंतर लगेच पुरेसा ओलावा असताना उगवणीपूर्व तणनाशक पेंडिमिथॉलीन फवारवावे.
- ◆ किडनिंत्रणासाठी एकात्मिक किड निंत्रण पध्दतीचा अवलंब करावा. यामध्ये सापळा पीक, कामगंध सापळे, पक्षी थांबे याचा अवलंब करावा.

तूर

- ◆ पिकाच्या शेंगा भरण्याच्या अवस्थेत किडी पासून संरक्षणासाठी हेलिकोकिल (५०० मिली / ५०० लि. पाणी) या जैविक किटकनाशकाची दुसरी फवारणी करावी व आवश्यकता असेल तर तिसरी फवारणी १८.५ % एस सी क्लोरान्डीनिलोप्रोल १५० मिली अथवा इमामेक्टिन बेन्झोएट ५०% एस. जी. २०० ग्रॅम अथवा फल्युबेंडासाईड ४५ % एस. सी. १५० मिली / ५०० लि. पाणी या किटकनाशकाची करावी.
- ◆ शेंगा भरण्याच्या अवस्थेत पाऊस नसल्यास पिकास संरक्षित पाणी द्यावे किंवा २ टक्के युरियाची किंवा २ टक्के पोटॅशिम नाईट्रेटची फवारणी करावी.

नाचणी पीक

- ◆ नाचणी पीक पावसाच्या पाण्यावर घेतले जाते. पावसामध्ये खंड पडल्यास उपलब्धतेनुसार संरक्षित पाणी द्यावे.
- ◆ भेसळ काढणे.

रब्बी ज्वारी

- ◆ पहिला पंथरवडा - पेरणीनंतर १५ दिवसांनी विरळणी करून एका ठिकाणी एक रोप ठेवावे व पेरणीनंतर ३ आठवड्यांचे फटीच्या कोळप्याने पहिली कोळपणी करावी.

- ◆ दुसरा पंथरवडा - खोडकिडा निंत्रण - खोडकिडा प्रादुर्भाव दिसल्यास क्युनॉलफॉस २५ ईसी ७५० मीली प्रवाही ५०० लीटर पाणी प्रति हेक्टर फवारणी करावी. आवश्यकतेनुसार पहिली खुरपणी करावी. पेरणीनंतर ५ आठवड्यांचे पासेच्या कोळप्याने दुसरी कोळपणी करावी आणि गरज असल्यास पहिले संरक्षित पाणी द्यावे.

गहू

- ◆ गव्हासाठी भारी व खोल जमीन निवडून पूर्व मशागत करणे.
- ◆ बागायती पेरणीसाठी फुले समाधान, तपोवन, त्रंबक, फुले सात्विक या जातीमधून हेक्टरसाठी १०० किलो बियाणे घेणे.
- ◆ जिरायती पेरणीसाठी पंचवटी किंवा नेत्रावती या वाणाचे हेक्टर ७५ ते १०० किलो बियाणे घेणे.

भात

- ◆ पाणी व्यवस्थापन काढणीपूर्वी १० दिवस अगोदर पाण्याचा निचरा करावा.
- ◆ कापणी पीक निसवल्यावर साधारणपणे २५ ते ३० दिवसांनी ऑंबीतील ८० ते ९०% दाणे पक्व झाल्यावर भाताची कापणी करावी. वैभव विळ्याचा वापर यासाठी करावा. यामुळे खोडकिडीचे निंत्रण होते.

फळबाग व्यवस्थापन

- ◆ डाळिंब - पक्व फळांची काढणी करणे व खतांची हलकी मात्रा देऊन बाग ताणावर सोडावी.
- ◆ सिताफळ - गरज असल्यास पाणी व्यवस्थापन करून पिकलेली फळे काढावीत.
- ◆ बोर - गरज असल्यास पाणी व रोग किडींचे निंत्रण करावे.
- ◆ आवळा - पक्व झालेली फळे काढण्यात सुरवात करावी.
- ◆ अंजीर - खतांचे नियोजन करणे व मिठा बहार धरणेसाठी पाण्याचे नियोजन करावे.
- ◆ जांभूळ - बाग ताणावर सोडावी.
- ◆ कागदी लिंबू - हस्त बहाराचे नियोजनासाठी १ टक्का पोटॅशियम नायट्रेटची फवारणी करावी.
- ◆ मोसंबी : आंबे बहाराच्या फळांची काढणी करावी.
- ◆ द्राक्ष : गोडी छाटणी वेळेत करावी व केवडा रोगाचे निंत्रण करावे. उदद्या किडीच्या निंत्रणासाठी लॅम्बडा साहेलोथ्रिन ४.९ सी.एस. ५ मिली / १० लि. पाण्यातून फवारवावे.

भाजीपाला व्यवस्थापन

- ◆ रांगडा कांदा लागवड पहिल्या आठवड्यात पूर्ण करावी.
- ◆ खरीप कांदा लागवडीस नत्र खताचा दुसरा हप्तो द्यावा.
- ◆ खरीप हंगामातील वांगी, मिरची, टोमॅटो काढणी करावी.
- ◆ कोबी व फ्लॉवर पिकाची काढणी करावी.
- ◆ वेलवर्गीय भाजीपाला पिकाची काढणी करावी.
- ◆ भेंडी व गवार पिकाची काढणी करावी.
- ◆ सर्व खरीप भाजीपाला पिकांवरील कीड व रोगाचे निंत्रणाचे उपाय करावेत.
- ◆ दुसऱ्या पंथरवड्यापासून लसूण लागवडीस सुरवात करावी.
- ◆ रबी हंगामातील कांदा पिकासाठी रोपवाटीका तयार करावी.
- ◆ कांदा बियाण्याची पेरणी करावी.
- ◆ रबी हंगामातील टोमॅटो, फ्लॉवर, कोबी पिकाची रोपवाटीका करावी.
- ◆ वाटाणा पिकाची लागवड दुसऱ्या पंथरवड्यापासून करावी.
- ◆ रबी हंगामामध्ये येणाऱ्या गाजर, मुळा, बिट पिकाची लागवड करावी.

आले

- ◆ खोड पोखरणारी अळीचे निंत्रण करावे. ही किड मुख्यतः जुलै ते ऑक्टोबर या काळामध्ये आढळते. या

किडीची अळी छोट्या खोडाला छिद्र करते आणि त्यावर उपजिविका करते. त्यामुळे खोड पिवळे पडून वाळण्यास सुरवात होते. अळीने पाडलेल्या छिद्रावर जाळीदार भाग दिसतो. या किडीच्या निंत्रणासाठी एक महिन्याच्या अंतराने निमतेल १ टक्के फवारणी करावी.

- ◆ सुत्रकृमी : काही भागामध्ये या पिकावर सुत्रकृमीचा प्रादुर्भाव आढळून आला आहे. पिकाच्या मुळाभोवती राहून सुईसारख्या अवयवाने मुळातील रस शोषण करतात. त्यामुळे पिकाची वाढ खुंटते व पाने पिवळी पडतात. तसेच यांनी केलेल्या छिद्रातून कंदकुजीस कारणीभूत असलेल्या बुरशींचा सहज शिरकाव होतो. सुत्रकृमीच्या निंत्रणासाठी लागवडीच्या वेळी ट्रायकोडर्मा प्लस ५ किलो या प्रमाणात द्यावे. किंवा १८ ते २० कि/हे. निंबोळी पेंडीचा वापर करावा. ट्रायकोडर्मा वापरतांना ७ ते १० दिवस सेंद्रीय पदार्थात मुरवूनच जमिनीत घालावे व माती आड करावे.
 - ◆ हुमणी निंत्रणासाठी मेटा-हाझीयम या जैविक किडनाशकाचा वापर करावा तसेच भुंगारे आकर्षित करण्यासाठी एरंड आंबवण सापळ्याचा वापर करावा.
- काढणी आणि उत्पादन**
- ◆ आले पीक ७५ टक्के परिपक्व झाल्यानंतर काढणी केली तरी मार्केटला विक्रीसाठी चालते.
 - ◆ हिरवे आले म्हणून वापरावयाचे असल्यास पिकाची काढणी ६ महिन्यांनी करावी.

पशुसंवर्धन

- ◆ या महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात आंतरकृमी व बाह्य परोपजीवींचा नायनाट करण्यासाठी बहुप्रभावी जंतनाशक औषध पशुवैद्यकाच्या सहाय्याने द्यावे.
- ◆ उर्जा व प्रथितेयुक्त पशु आहाराचा समावेश करून पशु आहार वाढवावा.
- ◆ थंडीची सुरवात होवून श्वसनाचे आजार संभावण्याची शक्यता असते त्यामुळे विशेषतः लहान वासरांची काळजी घ्यावी.

रिमोट पायलट (ड्रोन) प्रशिक्षण संस्था

- ◆ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी येथे भारत सरकारच्या नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालय (DGCA) मान्यताप्राप्त अधिकृत रिमोट पायलट (ड्रोन) प्रशिक्षण संस्था (RPTO) कार्यरत आहे.
- ◆ दर संस्थेद्वारे ड्रोन पायलट प्रमाणपत्र प्रशिक्षण दिले जाते.
- ◆ म. फु. कृ. वि. राहुरी हे रिमोट पायलट (ड्रोन) प्रशिक्षण संस्था स्थापन करणारे भारतातील पहिले कृषि विद्यापीठ आहे.
- ◆ आतापर्यंत १०० पेक्षा जास्त प्रशिक्षणाधीन रिमोट पायलट (ड्रोन) प्रमाणपत्र दिलेले आहे.
- ◆ प्रशिक्षण अभ्यासक्रमः
- तासिका वर्गः २ दिवस - सिम्युलेटरः १ दिवस
- ड्रोन प्रत्यक्ष हाताळणी प्रशिक्षणः २ दिवस
- अतिरिक्त विशेष कृषि ड्रोन (फवारणी) प्रशिक्षणः २ दिवस
- ◆ पात्रता
- १० वी पास किंवा त्या समान - वयः १८-६५ वर्षापर्यंत
- वैद्यकीय प्रमाणपत्र
- ◆ सुविधा
- प्रशस्त ड्रोन प्रयोगशाळा - प्रशिक्षित ड्रोन प्रशिक्षक
- विशेष कृषि ड्रोन प्रयोगशाळा
- आधुनिक प्रशिक्षण वर्ग व गंधालय
- प्रशिक्षणाच्या ठिकाणी राहण्याची व जेवणाची व्यवस्था
- ◆ संपर्कः कास्ट प्रकल्पाला भेट द्यावी.

ई-मेलः mpkvrptomaharashtra@gmail.com
भ्रमणध्वनीः ९४२०३८२०४९ / ९४२२३८२०४९
/८८५५०९४०२९